

ИЗВОД ИЗ СТУДИЈЕ ЗАШТИТЕ СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „ОДОРОВСКО ПОЉЕ”

Споменик природе „Одоровско поље” налази се у југоисточној Србији у оквиру Карпато балканског планинског система, односно дела сложеног планинског система Старе планине који се са планином Видлич издваја као Задбалкан. Околина поља са кречњачким главицама Тепоша и Козарице назива се Забрђе. Тепош је пространа скаршћена површ на западу од Одоровског поља, док је Козарица место на превоју у оквиру низа кречњачких главица који одвајају Забрђе са Одоровским пољем од долине Нишаве на југу. Планина Видлич (1.413 m) се издиже на северу непосредно од равни поља. Одоровско поље је за ширу јавност, поред Пештерског поља, препознато као једно од највећих крашких поља Србије и Балкана.

Одоровско поље је редак пример поља у карсту Србије. Издваја се као тип поља у коме је одвојена нормална и карстна циркулација, са карактеристичним алогеним приливом вода на карст. На основу својства реткости, Одоровско поље је издвојено за списак Инвентара геонаслеђа Србије у оквиру површинског карстног рељефа. Посебна вредност Одоровског поља је сложени систем карстне и површинске циркулације у оквиру понорнице Блато (Одоровска река). У изворишном делу ова река је између Бођи дела (743 m) и Петловице (806 m) усекла „плитку долину”, вероватно по убраној грађи подлоге од јурских пешчара, чијим преграђивањем су образована два вештачка Смиловска језера (Сават I и Сават II). Површина језера Сават I је око 3 ha, са дужином од око 350 m, а језера Сават II око 26 ha са дужином око 1170 m. Раније је овај део реке Блато носио назив Србина бара. Смиловска језера су успостављена 1979, односно 1985. године због мелиорације - одводњавања у пролеће и наводњавања у лето и јесен. Данас се не користе за ту намену, већ у рекреативне сврхе, пре свега, за спортски риболов. Одоровско поље са околним карстом Тепоша и Козарице чини генетско јединство предела, једног од старијих карстних терена у Србији, чија се доња база почетка настанка везује за горњи миоцен или временски оквир од приближно 11 милиона година. На југозападном ободу поља, развијена је група спелеолошких објеката под заједничким називом Петрлашке пећине, која је у оквиру посебног заштићеног природног добра. У оквиру Одоровског поља, обухватом заштите ушли су, углавном, делови поља у оквиру система понорнице Блато (Одоровска река) и део западне равнице поља.

Одоровско поље је у последњих педесетак година претрпело велике измене природног амбијента у служби пољопривреде, па се утицај човека примећује у целом обухвату подручја заштите. Одликују га пољопривредне површине у мозаику са ливадама и пашњацима, које су омеђене камењарима са фрагментима термофилних шума храста. Централни мотив Одоровског поља представљају два вештачка језера настала преграђивањем реке Блато за потребе наводњавања пољопривредних површина. По некадашњим наводима већи део Одоровског поља била је мочвара-блато, која је за потребе пољопривреде исушена. Међутим, и поред наведених промена, Одоровско поље данас представља станиште бројним врстама које се због своје реткости или угрожености штите на територији Србије у складу са националном и међународном законском регулативом.

Вегетацијски састав у обалном делу Смиловских језера, као и на местима удаљеним од језера, на којима се у енклавама очувала природност Одоровског поља, условио је присуство биљних и животињских врста од значаја за заштиту:

- У групи биљака су до сада регистроване 132 биљне врсте што чини око 3% укупне флоре Србије. Једне од најзначајнијих биљних врста Одоровског поља су орхидеје: салеп или каћун (*Anacamptis morio*), мочварни каћун (*Anacamptis palustris*), мачково ухо (*Ophrys scolopax* subsp. *cornuta*), смрдљиви каћунак (*Anacamptis coriophora*) и медени каћунак (*Neotinea ustulata*), које се срећу на влажним стаништима, те је неопходно очувати их.
- У групи бескичмењака евидентиране су 24 врсте вилинских коњица и 118 врста дневних лептира што представља око 35,82% фауне вилинских коњица Србије односно око 60% фауне дневних лептира Србије. Као најзначајнији се издвајају пегави зелени коњић (*Somatochlora flavomaculata*) – ретка врста за подручје Србије, као и краљев плашт (*Nymphalis anthiopa*) – строго заштићена дивља врста.
- У односу на фауну риба, у Смиловским језерима евидентирано је укупно 15 врста што представља 15,30% ихтиофауне Србије. Седам врста представља заштићене дивље врсте риба на националном нивоу: двопругаста уклија (*Alburnoides bipunctatus*), сом (*Silurus glanis*), шаран (*Cyprinus carpio*), деверика (*Abramis brama*), греч (*Perca fluviatilis*), клен (*Squalius cephalus*) и штука (*Esox lucius*), док се гавчица (*Rhodeus amarus*), заједно са двопругастом уклијом и сомом, штити у складу са међународном законском регулативом. Важна је и чињеница да је у језерима омогућено размножавање шарана, деверике, греча, штуке и сома, као врста чија су природна плодишта у сливу реке Нишаве нарушена регулацијом водотока и изградњом одбрамбених насипа против поплава, што је довело до нестанка плавних подручја, као и изградњом хидроенергетских објеката.
- У групи водоземаца и гмизаваца забележене су укупно 23 врсте (10 врста водоземаца и 13 врста гмизаваца) на простору Одоровског поља што чини око 51% фауне водоземаца и гмизаваца Србије, док се као најзначајнији издваја податак о присуству дугоног мрмољка (*Triturus ivanbureschi*). Значај дугоног мрмољка за простор Одоровског поља и Србије огледа се у његовом распрострањењу које је везано искључиво за простор југоисточне Србије.
- У односу на фауну птица, до сада је на овом подручју укупно евидентирано 113 врста птица што представља 30,35% фауне Србије. Врсте еја мочварица (*Circus aeruginosus*), ђубасти гњурац (*Podiceps cristatus*) и прдавац (*Crex crex*) представљају неке од најзначајнијих. Еји мочварици и ђубастом гњурцу је Одоровско поље највиша локација на којој се гнезде и, са аспекта биологије и екологије врста, веома интересантна за истраживање и проучавање. Прдавац је, како национално, тако и међународно веома значајна врста која насељава влажне ливаде и ливаде кошенице којих је све мање и чије је очување велики изазов у односу на све више распрострањене и непредвидиве климатске промене. Географски положај и близина Тракијске низије омогућавају уплив неких веома ретких и специфичних врста чије кретање кроз Србију тек полако почињемо да разумемо, а Одоровско поље је први простор на који оне наилазе, па је веома важно очувати га.
- У групи сисара, подручје Одоровског поља стално и повремено насељавају 22 врсте сисара што чини око 22% териофауне Србије. Шарени твор (*Vormela peregusna*) и видра (*Lutra lutra*), строго заштићене дивље врсте, истичу се као најзначајније.

Додатну вредност овом простору дају оближњи спелеолошки објекат – Петрлашка пећина која представља заштићено природно добро, као и део чувеног римског пута „*Via Militaris*” који је у време Римске империје, а и касније, повезивао Европу и Азију. Одоровско поље наслања се на северу и североистоку на насеља Височки Одоровци,

Протопопинци и Смиловци, која су карактеристична по очуваним руралним грађевинским објектима, бунарима, појилима и другим елементима рађеним на традиционалан начин ових крајева, па поред Смиловских језера, имају потенцијал туристичког развоја овог простора.

Имајући у виду овако дефинисан простор, постојеће стање на терену, циљеве заштите и постојећу законску регулативу, оцењено је да подручје Одоровског поља испуњава све неопходне услове за заштиту као Споменик природе „Одоровско поље”.

Према Правилнику о критеријумима вредновања и поступку категоризације заштићених подручја („Службени гласник РС”, број 97/15), Споменик природе „Одоровско поље”, за који је утврђена II категорија-заштићено подручје од регионалног, односно великог значаја.

На подручју Споменика природе „Одоровско поље” издвојене су посебне просторне целине са режимима заштите II и III степена, у складу са природним и створеним вредностима, антропогеним утицајима, потребним мерама за спровођење заштите и очувања, као и могућностима коришћења и развоја.

Споменик природе „Одоровско поље” обухвата површину од 1.238 ha 94a 34m² од чега је у режиму заштите II степена 198 ha 18 a 88 m² (16%), и у режиму заштите III степена 1.040 ha 75a 46m² (84%).

ГРАНИЦЕ ПРИРОДНОГ ДОБРА

Опис границе почиње у Општини Димитровград у К.О. Височки Одоровци у најсевернијој тачки на тромеђи парцела 3028, 3452 и 7320 из које у правцу истока прати јужне границе парцела 7320 и 7319 до тромеђе парцела 7319, 3403 и 3404 одакле скреће ка југоистоку североисточном границом парцеле 3404 до тромеђе парцела 3397, 3404 и 7336 из које сече парцелу 7336 у правцу тромеђе парцела 7336, 3215 и 3325. Од те тромеђе у правцу југозапада граница прати источну границу парцеле 3325 до тромеђе парцела 3325, 3215 и 3302 одакле скреће на југоисток североисточним границама парцела 3302, 3297, 3283, 3275 и 3270 а затим скреће на југ источном границом парцеле 3270 и опет скреће на исток северном границом парцеле 7337 до тромеђе парцела 3268, 3266 и 7337. Из те тромеђе граница сече парцелу 7337 у правцу четворомеђе парцела 7337, 6051, 6052 и 6054 и прати северозападну границу парцеле 7337 у правцу севера до тромеђе парцела 7337, 6074/1 и 6076 из које скреће ка истоку северним границама парцела 6074/1 и 6093 а затим у правцу југоистока прати југозападну границу парцеле 7341 до границе К.О. Височки Одоровци и К.О. Гуленовци. Кроз К.О. Гуленовци граница у правцу југоистока прати југозападну границу парцеле 3526 до границе са К.О. Смиловци. У К.О. Смиловци граница истим правцем прати југозападну границу парцеле 7858 до тромеђе парцела 7858, 4249 и 4248 одакле скреће на југозапад југоисточном границом парцеле 4249 до тромеђе парцела 4249, 4247 и 4248 из које скреће на југоисток североисточним границама парцела 4247, 4246, 4245, 4244, 4243 и 4242 до тромеђе парцела 4242, 4241 и 7870 а затим прати јужну границу парцеле 4242 до тромеђе парцела 4242, 4243 и 7870 из које сече парцелу 7870 у правцу тромеђе парцела 7870, 4951 и 4190. Из те тромеђе граница у правцу југа прати источну границу парцеле 4951, скреће на исток северним границама парцела 4951 и 3818 а затим у правцу југа прати источне границе парцела 3818, 3817, 3816, 3809 и 3825, јужне границе парцела 3825, 3824 и 3810/1 и источним границама парцела 3803, 3802, 3801 и 3795 долази до тромеђе парцела 3795,

3796 и 7853 из које сече парцелу 7853 у правцу тромеђе парцела 7853, 3374/1 и 3375/1. Од те тромеђе граница у правцу југозапада прати северозападну границу парцеле 3375/1 а затим скреће на исток северним границама парцела 3432/1 и 3421 и ка северу западном границом парцеле 7865 до тромеђе парцела 7865, 3271 и 7864 из које у правцу југоистока прати југозападну границу парцеле 7864 до границе К.О. Смиловци и К.О. Протопопинци. У К.О. Протопопинци граница у правцу југоистока прати југозападну границу парцеле 3653 до тромеђе парцела 285, 3653 и 3657 из које сече парцелу 3657 у правцу тромеђе парцела 3657, 2122 и 3661 одакле у правцу југа прати источне границе парцела 2122 и 2123 а затим западну границу парцеле 2074 до четворомеђе парцела 2074, 2076, 2075 и 3662 из које сече парцелу 3662 у правцу тромеђе парцела 3662, 1918 и 1917. Од те тромеђе истим правцем граница прати источну границу парцеле 1917 и јужне границе парцела 1920, 1921 и 1923 до четворомеђе парцела 1923, 1931, 1932 и 3659 из које сече парцелу 3659 у правцу тромеђе парцела 3659, 2259 и 2253 а затим западном границом парцеле 2259 стиже до тромеђе парцела 2259, 2266 и 2339 и у правцу запада прати јужне границе парцела 2266, 2268, 2340, 2228, 2227, 2215/1, 2213, 2342, 2274, 2273 и опет 2342 до границе К.О. Протопопинци и К.О. Смиловци. Кроз К.О. Смиловци граница прати јужну и западну границу парцеле 7647 до тромеђе парцела 7647, 7649 и 7884/1 из које сече парцелу 7884/1 у правцу тромеђе парцела 7884/1, 7645 и 7381 скреће ка западу северном границом парцеле 7884/1 до четворомеђе парцела 7884/1, 7884/2, 7364/4 и 7363/3 где скреће ка северу западним границама парцела 7363/3, 7363/1, 7368, 7378/1, 7378/2 и 7379/2 до тромеђе парцела 7379/2, 5488/2 и 7853 из које сече парцелу 7853 у правцу тромеђе парцела 7853, 5862 и 7851. Из те тромеђе граница прати у правцу севера прати источну границу парцеле 5489 а затим скреће ка северозападу југозападним границама парцела 7874, 5524, 5525, 5526, 5527 и 5528 до тромеђе парцела 5528, 5529 и 7850 из које сече парцелу 7850 у правцу тромеђе парцела 7850, 5581 и 5587 из које у правцу запада прати источне и јужне границе парцела 5581, 5582, 5583, 5584, 5585, 5584, 5583, 5582, 5580, 5575, 5576, 5573, 5572, 5570, 5569, 5711, 5653, 5654, 5655, 5705, 5704, 5703 и 5702 до тромеђе парцела 5702, 5701 и 7873 из које сече парцелу 7873 у правцу тромеђе парцела 7873, 5763 и 5764. Из те тромеђе граница скреће ка североистоку северозападним границама парцела 5763 и 5762, скреће ка северозападу југозападним границама парцела 5759, 5760 и 5783 до границе К.О. Смиловци и К.О. Гуленовци. Граница надаље прати границе наведених катастарских општина а затим продужава и границама К.О. Смиловци и К.О. Височки Одоровци и К.О. Смиловци и К.О. Петрлаш до четворомеђе парцела 6422 у К.О. Смиловци и 1305, 1311 и 1310 у К.О. Петрлаш. Кроз К.О. Петрлаш граница у правцу југа прати источне границе парцела 1311, 4725, 4728, 4737, скреће ка западу јужним границама парцела 4735, 4716, 4715, 4714, 4713, 4707, 4705, 4704, 4703, 4702, 4619, 4625 и 4631 и у правцу севера западним границама парцела 4631 и 4649 долази до тромеђе парцела 4649, 4650 и 7303 из које сече парцелу 7303 у правцу тромеђе парцела 7303, 4673 и 4674. Надаље у правцу севера граница прати западне границе парцела 4674, 4671, 4668, 4663, 4659, 4656 и 1333 скреће ка западу јужним границама парцела 1340, 1339 и 1338 до границе Споменика природе „Петрлашке пећине“ коју прати у правцу севера западним границама парцела 1338, 1347, 1348, 1356, 1357, 1359, 1360, 1363 и 1353 до преломне тачке између парцела 1353 и 7277 са координатама $Y=646\ 393,96$ и $X=4\ 770\ 736,06$ из које сече парцелу 7277 у правцу тромеђе парцела 7277, 1118 и 1119 и наставља у правцу севера западним границама парцела 1119, 1120, 1112, 1096, 1097, 1093, 1091, скреће на запад јужним границама парцела 1083, 1084 и 1088 а затим опет ка северу западним границама парцела 1088, 1085, 1074 и 1072 и ка западу јужним границама парцела 7287, 926, 924, 923, 934, 933, 932, 948, 947, 946, 945 и 944 до тромеђе парцела 944, 942 и 1459 где се завршава праћење граница СП „Петрлашке пећине“. Од те тромеђе граница у правцу севера прати западне границе

парцела 944, 943, 944, 936 и 919 до тромеђе парцела 919, 937 и 7289 из које сече парцелу 7289 у правцу тромеђе парцела 7289, 1510 и 1521 одакле у правцу запада прати јужне границе парцела 1521, 1520 и 1541 а затим скреће на север источном границом парцеле 7290 до границе катастарских општина Петрлаш и Височки Одоровци коју у правцу истока прати до међе парцела 7287 и 1016 у К.О. Петрлаш и 7196, 7195 и 7197 у К.О. Височки Одоровци. Кроз К.О. Височки Одоровци у правцу севера граница прати источне границе парцела 7197 сече парцелу 7343 продужава парцелом 6519 сече 7337 и наставља парцелом 7334, 5698 и 5699 до тромеђе парцела 7333, 5699 и 5700 из које сече парцелу 7333 у правцу тромеђе парцела 7333, 5706 и 5705 и у правцу севера прати западне границе парцела 5705, 5713, 5714, 5715, 5716, 5737 и 5736 до тромеђе парцела 5736, 5735 и 7330 из које сече парцелу 7330 у правцу тромеђе парцела 7330, 3476 и 3475. Од те тромеђе граница у правцу северозапада прати југозападне границе парцела 3475, 3487, 3488, 3490 и 3493, скреће на исток северним границама парцела 3493, 3492 и 3491 скреће на север источним границама парцела 2888, 2887, 2886, 2885 и 2812 а затим у правцу истока северним границама парцела 3021, 3022, 3025, 3024 и 3452 стиже до почетне тачке описа граница Споменика природе „Одоровско поље”.

Режим заштите II степена утврђен је на површини од 198 ha 18 a 88 m² што представља 15,69% површине заштићеног подручја. У режиму заштите II степена је 118 ha 65 a 98 m² (59,87%) у државној својини и 79 ha 52 a 90 m² (40,13%) у приватној својини. У режиму заштите III степена је 440ha 57a 70m² (42,33%) у државној својини, 3ha 84a 75m² (0,37%) у другим облицима својине и 596ha 33a 01m² (57,30%) у приватној својини.

Укупна површина свих локалитета у режиму заштите II степена износи **198 ha 18 a 88 m²**, што представља 15,69% укупно заштићене површине (1.238 ha 94a 34m²). У режиму заштите II степена налазе се следећи локалитети:

1. Локалитет „Смиловска језера”
2. Локалитет „Блато-Одоровска река”
3. Локалитет „Станиште мрмољака”
4. Локалитет „тршћак код села Височки Одоровци”

Режим заштите II степена утврђен је на површини од 198 ha 18 a 88 m² што представља 15,69% површине заштићеног подручја, а обухваћени су следећи локалитети:

Опис граница режима заштите II степена

Локалитет 1 (Смиловска језера)

Опис граница почиње у КО Смиловци на тромеђи парцела 7379/1, 7376/1 и 7389 одакле у правцу југоистока граница прати североисточне границе парцела 7389, 7376/1, 7380 и 7413 до преломне тачке на међи парцела 7413 и 7385 са координатама Y=650 573,06 и X=4 770 140,08, из које сече парцелу 7385 у правцу најзападније преломне тачке парцеле 7414 са координатама Y=650 583,09 и X=4 770 137,12, а затим западном и североисточним границама парцела 7414, 7385, 7638, 7637 и 7383 стиже до тромеђе парцела 7383 и 7384 у КО Смиловци и 3657 у КО Протопопинци тј. до границе са КО Протопопинци. Кроз КО Протопопинци граница сече парцелу 3657 у правцу тромеђе парцела 3657, 2200 и 2201 одакле у правцу истока прати северне границе парцела 2201, 2207, 2204, 2220 и 2221, а затим скреће ка западу јужним границама парцела 2221, 2214, 2204, 2205 и 2206 где у правцу југа скреће источним границама парцела 2212 и 2342 до тромеђе парцела 2342, 2343 и 2337/1. Од те тромеђе граница у правцу запада прати јужне

границе парцела 2342, 2274 и 2273, скреће на север западним границама 2273, 2342, 2210 и 3657 до границе са КО Смиловци. Кроз КО Смиловци граница у правцу запада прати јужну границу парцела 7642, 7643, 7644, 7645, 7381, 7382 и 7385 до преломне тачке на међи парцела 7385 и 7380 са координатама $Y=650\ 666,80$ и $X=4\ 770\ 051,75$ из које сече парцеле 7380 и 7376/1 у правцу запада по преломним тачкама са координатама $Y=650\ 464,12$ и $X=4\ 770\ 079,70$; $Y=650\ 287,88$ и $X=4\ 770\ 131,55$; $Y=650\ 090,98$ и $X=4\ 770\ 227,46$ и $Y=650\ 074,82$ и $X=4\ 770\ 144,35$ до тромеђе парцела 7376/1, 7377/1 и 7377/2, из које јужном и источном границом парцеле 7377/1 стиже до тромеђе парцела 7377/1, 7377/2 и 7372 одакле сече парцелу 7372 у правцу тромеђе парцела 7372, 7370/3 и 7370/2 и северном границом парцеле 7370/2 стиже до тромеђе парцела 7370/2, 7372 и 7368, из које сече парцелу 7368 у правцу преломне тачке на међи парцела 7368 и 7364/3 са координатама $Y=649\ 822,36$ и $X=4\ 769\ 912,35$. Од те тачке граница у правцу запада прати јужне границе парцела 7368, 7364/1 и 7365/1, а затим скреће на север западним границом парцеле 7364/1 до тромеђе парцела 7364/1, 7363/1 и 7368 из које сече парцелу 7368 у правцу тромеђе парцела 7368, 7376/1 и 7378/1 и у правцу севера прати западну границу парцеле 7376/1 до преломне тачке на међи парцела 7376/1 и 7378/1 са координатама $Y=649\ 852,78$ и $X=4\ 770\ 377,16$ одакле сече парцелу 7376/1 у правцу преломне тачке на међи парцела 7376/1 и 7379/1 са координатама $Y=649\ 879,93$ и $X=4\ 770\ 380,96$ и јужном границом парцеле 7379/1 долази до почетне тачке описа локалитета.

Локалитет 2 (Блато – Одоровска река)

Опис граница почиње у КО Височки Одоровци у најсевернијој тачки описа границе локалитета на тромеђи парцела 7097, 7098 и 7343 одакле у правцу истока прати јужну границу парцеле 7343 до тромеђе парцела 7343, 7021 и 7020 где скреће на југ источним границама парцела 7021, 7018, 7017 и 7016 до најјужније преломне тачке парцеле 7016 са координатама $Y=647\ 178,76$ и $X=4\ 771\ 677,23$ из које сече парцелу 7015 у правцу тромеђе парцела 7015, 6977 и 6976 и наставља у правцу југа источним границама парцела 6976, 6974, 6973, 6972, 6971, 6970 и 6969 до тромеђе парцела 6969, 6985 и 7306 из које сече парцелу 7306 у правцу тромеђе парцела 7306, 6951 и 6952 одакле источном границом парцеле 6952 стиже до границе КО Височки Одоровци и КО Смиловци, коју у правцу југа прати до четворомеђе парцела 7306 и 6959 у КО Височки Одоровци и 1222 и 7277 у КО Петрлаш. Кроз КО Петрлаш граница у правцу југа прати источне границе парцела 7277 и 1229, а затим и границу КО Петрлаш и КО Смиловци до тромеђе парцела 6424 у КО Смиловци и 1304 и 7277 у КО Петрлаш одакле прати источне границе парцела 7277, 1308, 1312, 4725, 4728, 4737, 4735, скреће на запад јужним границама парцела 4735, 4716, 4715, 4714, 4713, 4707, 4705, 4704, 4703, 4702, 4619, 4625, 4631 и западним границама парцела 4631 и 4649 стиже до тромеђе парцела 4649, 4650 и 7303. Из те тромеђе граница сече парцелу 7303 у правцу тромеђе парцела 7303, 4673 и 4674 и у правцу севера прати западне границе парцела 4674, 4671, 4668, 4663, 4659, 4656 и 1333 скреће на запад јужним границама парцела 1340, 1339 и 1338 до границе Споменика природе „Петрлашке пећине” коју прати у правцу севера западним границама парцела 1338, 1347, 1348, 1356, 1357, 1359, 1360, 1363 и 1353 до преломне тачке између парцела 1353 и 7277 са координатама $Y=646\ 393,96$ и $X=4\ 770\ 736,06$ из које сече парцелу 7277 у правцу тромеђе парцела 7277, 1118 и 1119 и наставља у правцу севера западним границама парцела 1119, 1120, 1112, 1096, 1097, 1093, 1091, скреће на запад јужним границама парцела 1083, 1084 и 1088, а затим опет ка северу западним границама парцела 1088, 1085, 1074 и 1072 и ка западу јужним границама парцела 7287, 926, 924, 923, 934, 933, 932 и 948 до тромеђе парцела 948, 949 и 947 где се завршава праћење граница СП „Петрлашке пећине”. Од те тромеђе граница у правцу севера прати западне

границе парцела 948, 933, 934, 935, 920, 918, 1524, 905, 906, 903, 1527, 1528, 1533, 1532, 867, 865, 864 и 863, а затим скреће на исток северним границама парцела 863, 871, 873, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 7287, 1016, 1017, 1018 и 1020 до тромеђе парцела 1020 у КО Петраш и 7144 и 7145 у КО Височки Одоровци. Кроз КО Височки Одоровци граница у правцу североистока прати северозападне границе парцела 7144, 7143, 7142, 7141, 7140, 7126, 7129, 7130, 7119, 7117, 7118 и 7097 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет 3 (станиште мрмољака)

Опис граница почиње у КО Смиловци у најзападнијој тачки описа на тромеђи парцела 3598, 3599 и 7866 одакле у правцу истока граница прати северне границе парцела 3598, 3590 и 3589 до тромеђе парцела 3589, 3588 и 7866 из које сече парцелу 7866 у правцу тромеђе парцела 7866, 3464 и 3467, а затим јужном и западном границом парцеле 3467 стиже до тромеђе парцела 3467, 3457 и 3455 и сече парцелу 3455 у правцу четворомеђе парцела 3455, 3452, 3453 и 3468. Граница надаље северном и источном границом парцеле 3468 стиже до тромеђе парцела 3468, 3471 и 7866 из које сече парцелу 7866 у правцу тромеђе парцела 7866, 3503 и 3504 и јужном границом парцеле 7866 у правцу истока наставља до границе КО Смиловце и КО Протопопинци коју у правцу југа прати до тромеђе парцела 266 у КО Протопопинци и 3482 и 7597, а затим у правцу запада јужним границама парцела 3482, 3486, 7593, 3490, 3491, 3492, 3494, 3501, 3508, 3509, 3510, 3514, 3515, 3516, 3517, 3523, 3563, 3575, 3576, 3591, 3592, 3593, 3594 3595, 3596, 3597 и 3598 долази до почетне тачке описа локалитета.

Локалитет 4 (тршњак код села Височки Одоровци)

Локалитет обухвата катастарску парцелу 5838 у КО Височки Одоровци.

На овом подручју:

Забрањује се:

- ✗** примена хидроинжењерских захвата и изградње нових хидроакумулација и сл.;
- ✗** забрањено је каптирање извора;
- ✗** извођење свих радова који би могли да наруше или измене геоморфолошке и педолошке карактеристике подручја. Ово се првенствено односи на деградацију земљишта, његово загађење и нерационално коришћење, као и на експлоатацију минералних сировина (камена, материјала речних корита и језера) и изградњу електрана на обновљиве изворе енергије;
- ✗** одлагање и депоновање отпада;
- ✗** изградња нових односно проширење постојећих привредних објеката и пратеће инфраструктуре, посебно на локалитету „Смиловска језера”;
- ✗** исушивање, промена водног режима и промена намене постојећих водених и влажних станишта попут мочвара, ливада и пашњака у оранице или површине других намена, уз изузимање површина које се традиционално обрађују или су тренутно запарложене;

- ✗ изградња свих врста објекта, осим постављања монтажних-демонтажних објеката у служби заштите и промоције природног добра попут објекта за потребе управљача (нпр. мањи информативни пунктови);
- ✗ било каква грађевинска интервенција на обалама језера и водотоцима, сем оних за успостављање нових влажних и водених екосистема;
- ✗ упуштање било каквих отпадних и комуналних вода у водотоке и језера;
- ✗ пловидба по језеру свим лицима током целе године, осим за потребе чувара заштићеног подручја и рибочувара службе. У периоду од 1. маја до 15. јула, у време гнезђења птица, пловидба је забрањена и рибочуварима и управљачу;
- ✗ све активности које воде уништавању, или угрожавању заштићених и строго заштићених дивљих врста и њихових станишта;
- ✗ уношење инвазивних и алохтоних врста флоре и фауне у природне екосистеме, а посебно садња неаутохтоних дрвенастих врста (четинара) који условљавају промене заједница орнитофауне;
- ✗ хватање, убијање и/или свако узнемиравање строго заштићених и заштићених дивљих врста флоре и фауне (осим у научно-истраживачке сврхе и уз претходно прибављену дозволу министарства надлежног за послове заштите животне средине);
- ✗ уклањање стабала већих димензија и старости;
- ✗ уклањање крајречне (приобалне) вегетације и регулација обале у појасу од 10 метара у односу на максималну коту водостаја;
- ✗ паљење ливада, трашћака и других травних станишта;
- ✗ промена структуре и пренамена земљишта које је дефинисано као ливада и пашњак свих катастарских класа;
- ✗ преоравање ливада и промена флористичког састава (посебно монокултурама);
- ✗ ловне и риболовне активности мимо одређених законских регулатива;
- ✗ све радње и активности којима се угрожава фауна риба и ремети њихов мрест, раст, исхрана и кретање;
- ✗ привредни риболов;
- ✗ риболов грабљивих врста на живи мамац;
- ✗ риболов из чамца;
- ✗ прихрана риба вештачким примамљивачима;
- ✗ уклањање гнезда и стабала на којима су присутна гнезда пречника већег од 40 cm;
- ✗ лов птица, а посебно употреба вабилица;
- ✗ употреба металних кошева за хватање и чување рибе;
- ✗ организовање масовних адреналинских скупова, трка моторним возилима (квадовима, циповима и сл.) као и сличних манифестација;
- ✗ коришћење моторних возила (ципова, квадова, мотора и др.), осим за потребе вршења стручног надзора, интервенције управљача и одржавања инфраструктурних објеката.

Радови и активности ограничавају се на:

- ✓ одржавање већ постојећих водоакумулација, канала, брана и насипа;
- ✓ радове на санацији бране како би се спречио губитак воде;
- ✓ реконструкцију и санацију постојећих објеката само у оквиру постојећих габарита и површине које заузимају на земљишту (без могућности промене спратности постојећих објеката) уз обавезну изградњу водонепропусних септичких јама;
- ✓ изградњу додатних телекомуникационих и енергетских инфраструктурних објеката и мреже, уз обавезне услове заштите природе и сагласност надлежне службе заштите управљача;
- ✓ рекреативни риболов;
- ✓ сађење аутохтоне обалне вегетације уз услове заштите природе;
- ✓ уклањање субмерзне вегетације с фокусом на уклањање инвазивних врста;
- ✓ очување и коришћење постојећих површина под шумским и пољопривредним монокултурама;
- ✓ контролисано сакупљање лековитог биља;
- ✓ активности у вези са унапређењем популација ретких и угрожених биљних и животињских врста и спровођење мера активне заштите.

Подручје под режимом заштите III степена заузима укупну површину од **1.040 ha 75 a 46 m² (84%)** и обухвата територију Споменика природе „Одоровско поље” која није под режимом заштите II степена. На овом подручју:

Забрањује се и:

- ✗ изградња стамбених, економских, помоћних, викенд објеката и објеката туристичког смештаја изван грађевинских подручја утврђених посебним планским и урбанистичким документима;
- ✗ постављање/изградња монтажних и привремених објеката изван грађевинских подручја утврђених посебним планским и урбанистичким документима;
- ✗ изградња електрана на све облике енергије, осим биоелектрана у којима се стрњика и други биолошки материјали могу користити за производњу електричне енергије;
- ✗ примена хидроинжењерских захвата који мењају природни режим, ток, облик или квалитет површинских и подземних вода;
- ✗ забрањено је каптирање извора, осим за потребе водоснабдевања локалног становништва;
- ✗ изградња складишта нафте, нафтних деривата и природног гаса, као и руковање отровним хемијским материјама и нафтним дериватима;
- ✗ извођење свих радова који би могли да наруше или измене геоморфолошке и педолошке карактеристике подручја. Ово се првенствено односи на деградацију земљишта, његово загађење и нерационално коришћење, као и на експлоатацију минералних сировина (камена, материјала речних корита и језера) и изградњу соларних електрана;
- ✗ извођење било какве грађевинске интервенције на водотоцима;
- ✗ испуштање било које врсте отпадних вода у Смиловска језера и водотоке у границама заштићеног подручја, као и у околини, посебно оних водотокова који својим током улазе у заштићено подручје;

- ✗ одлагање свих врста отпада у границама заштићеног подручја;
- ✗ уклањање вегетације међа пољопривредних парцела и приступних путева;
- ✗ уклањање крајречне (приобалне) вегетације;
- ✗ уклањање стабала на којима су присутна гнезда птица, као и стабала на којима се хране детлићи;
- ✗ паљење ватре, осим на местима одређеним за ту намену;
- ✗ употреба моторних чамаца са моторима на унутрашње сагоревање за кретање по Смиловском језеру (Сават II);
- ✗ одржавање спортских и културних манифестација у периоду од 15. марта до 15. јула односно у периоду репродукције животиња и вегетацијском периоду биљака;
- ✗ организовање масовних адреналинских скупова, трка моторним возилима (квадовима, џиповима и сл.), као и сличних манифестација;
- ✗ све активности дефинисане одредбама Закона о заштити природе, који се тиче забрањених радњи са строго заштићеним дивљим врстама и забрањених средстава за хватање и убијање дивљих животиња.

Ограничава се и на:

- ✓ изградња објеката у оквиру грађевинских подручја утврђених посебним планским и урбанистичким документима;
- ✓ реконструкција, санација, адаптација, одржавање и др. постојећих објеката;
- ✓ изградња инфраструктурне мреже и инфраструктурних објеката у складу са одрживим коришћењем природних вредности и капацитетом простора;
- ✓ изградња и уређење пешачких, планинарских и бициклистичких стаза;
- ✓ промена структуре и пренамена земљишта које је дефинисано као ливада и пашњак само у оне катастарске класе земљишта ниског бонитета (пете до осме катастарске класе) уз обавезну израду биолошке студије за потребе процене утицаја у трајању од једне године (4 сезоне);
- ✓ комерцијална експлоатација представника дивље флоре, фауне и гљива, уз поседовање одговарајућих дозвола;
- ✓ контролисану примену хемијских препарата у конвенционалној пољопривредној производњи;
- ✓ одржавање традиционалног ратарства и сточарства;
- ✓ одржавање пристана за чамце чуварских служби лоциране на северној обали Смиловског језера (Сават II);
- ✓ организована туристичка и рекреативна вожња моторних возила (моторцикала, квадова, џипова и сл.) искључиво на постојећим саобраћајницама и постојећој инфраструктури, ван репродуктивног периода животиња (од 1. априла до 15. јула), уз дозволу управљача и услове министарства надлежног за послове заштите животне средине.